

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τα γενετικώς τροποποιημένα τρόφιμα και τις γενετικώς τροποποιημένες ζωοτροφές»

(COM(2001) 425 τελικό — 2001/0173 (COD))

(2002/C 221/22)

Στις 2 Οκτωβρίου 2001, και σύμφωνα με το άρθρο 95 της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, περιβάλλον» στο οποίο ανατέθηκαν οι προπαρασκευαστικές εργασίες της ΕΟΚΕ υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 6 Μαΐου 2002, με βάση την εισηγητική έκθεση της κας Thomas.

Κατά την 391η σύνοδο ολομελείας της 29ης και 30ής Μαΐου 2002 (συνεδρίαση της 30ής Μαΐου) η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 53 ψήφους υπέρ, 40 κατά, και 4 αποχές.

1. Εισαγωγή

1.1. Η πρόταση της Επιτροπής αποσκοπεί στην θέσπιση πλαισίου που θα παρέχει βελτιωμένες, εναρμονισμένες, ομοιόμορφες και διαφανείς διαδικασίες για την εκτίμηση της ασφάλειας των γενετικώς τροποποιημένων τροφίμων και ζωοτροφών. Βασικοί στόχοι της είναι (α) η προστασία της ανθρώπινης υγείας και της υγείας των ζώων, (β) ο καθορισμός κοινοτικών διαδικασιών για τον κανονισμό περί γενετικώς τροποποιημένων τροφίμων και ζωοτροφών και (γ) η επισήμανση των γενετικώς τροποποιημένων τροφίμων και ζωοτροφών, ώστε να έχει ο πολίτης πραγματική δυνατότητα επιλογής.

1.2. Η πρόταση της Επιτροπής αναφέρεται στα τρόφιμα και τις ζωοτροφές που είναι ΓΤΟ, περιέχουν ή αποτελούνται από ΓΤΟ ή που παράγονται βάσει ΓΤΟ ή περιέχουν συστατικά που παράγονται βάσει αυτών των οργανισμών (άρθρα 3 και 16). Τα προϊόντα που «παράγονται από έναν γενετικώς τροποποιημένο οργανισμό» είναι αυτά που στην τελική τους μορφή περιλαμβάνουν ένα μέρος που έχει προέλθει από το πρωτότυπο γενετικώς τροποποιημένο υλικό. Αυτά θα καλύπτονται από τον προτεινόμενο κανονισμό. Τα προϊόντα που έχουν παραχθεί με τη βοήθεια ενός γενετικώς τροποποιημένου οργανισμού αλλά στην τελική τους μορφή δεν περιέχουν υλικό που έχει παραχθεί από γενετικώς τροποποιημένο οργανισμό, δηλαδή τα αποκαλούμενα προϊόντα που έχουν «παραχθεί με γενετικώς τροποποιημένο οργανισμό» δεν θα καλύπτονται. Αυτό συμβιβάζεται με τις τρέχουσες διατάξεις του κανονισμού για τα νέα τρόφιμα.

1.3. Η πρόταση προβλέπει την υποβολή μιας ενιαίας αίτησης τόσο για την απόκτηση έγκρισης για τη σκόπιμη ελευθέρωση ενός γενετικώς τροποποιημένου οργανισμού στο περιβάλλον όσο και της έγκρισης για τη χρήση αυτού του γενετικώς τροποποιημένου οργανισμού στα τρόφιμα ή τις ζωοτροφές.

1.4. Η τρέχουσα διαδικασία έγκρισης για τα γενετικώς τροποποιημένα τρόφιμα προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 258/97 σχετικά με τα νέα τρόφιμα και τα νέα συστατικά τροφίμων⁽¹⁾. Οι ζωοτροφές που περιέχουν γενετικώς τροποποιημένους οργανισμούς έχουν μέχρι σήμερα εγκριθεί σύμφωνα με την οδηγία 90/220/ΕΟΚ⁽²⁾. Δεν υφίσταται διαδικασία έγκρισης για τις γενετικώς τροποποιημένες ζωοτροφές.

1.5. Η επιτρεπόμενη χορήγηση σύμφωνα με τη διαδικασία που θεσπίστηκε θα ισχύει σε όλη την Κοινότητα για περίοδο δέκα ετών, που ανανεώνεται.

2. Επισήμανση

2.1. Η παρούσα πρόταση επεκτείνει τις τρέχουσες διατάξεις για την επισήμανση σε όλα τα γενετικώς τροποποιημένα τρόφιμα ανεξαρτήτως από την ικανότητα ανίχνευσης του DNA ή της πρωτεΐνης. Όλα τα είδη ανθρώπινης ή ζωικής διατροφής που υπόκεινται σε έγκριση δυνάμει του προτεινόμενου κανονισμού θα πρέπει επίσης να υπόκεινται και στην υποχρεωτική επισήμανση. Αυτό σημαίνει ότι πολλά τρόφιμα για τα οποία επί του παρόντος δεν υπάρχει αίτηση επισήμανσης, όπως είναι τα ραφιναρισμένα έλαια που προέρχονται από γενετικώς τροποποιημένες καλλιέργειες, θα χρειαστεί να επισημανθούν. Παρομοίως, πολλές τροφές ζώων που δεν επισημαίνονται επί του παρόντος θα χρειαστεί να επισημανθούν.

⁽¹⁾ Βλέπε γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου (ΕΟΚ) σχετικά με τα νέα τρόφιμα και τα νέα συστατικά τροφίμων» ΕΕ C 108 της 19.4.1993 σ. 8.

⁽²⁾ Βλέπε γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την τροποποίηση της οδηγίας 90/220/ΕΟΚ για την σκόπιμη ελευθέρωση των γενετικά μεταλλαγμένων οργανισμών στο περιβάλλον», ΕΕ C 407 της 28.12.1998, σ. 1.

3. Εφαρμογή

3.1. Το γενετικώς τροποποιημένο υλικό μπορεί να βρίσκεται σε απειροελάχιστα ίχνη σε μη γενετικώς τροποποιημένα τρόφιμα και μη γενετικώς τροποποιημένες ζωοτροφές ως αποτέλεσμα τυχαίας ή τεχνικώς αναπόφευκτης μόλυνσης. Σε τέτοιες περιπτώσεις, το τρόφιμο αυτό ή η ζωοτροφή αυτή δεν θα πρέπει να υπόκειται στις απαιτήσεις επισήμανσης του παρόντος κανονισμού. Προτείνεται η θέσπιση κατωφλίου της τάξεως του 1 % για τα ελάχιστα ίχνη γενετικώς τροποποιημένου υλικού. Τα τρόφιμα και οι ζωοτροφές που περιέχουν μικρότερο ποσοστό από αυτό δεν θα χρήζουν επισήμανσης.

3.2. Οι αιτούντες πρέπει να προσφέρουν μέθοδο ανίχνευσης, συμπεριλαμβανομένης της δειγματοληψίας και της ταυτοποίησης της μετατροπής για την ανίχνευση, προκειμένου να διασφαλιστεί η δυνατότητα εφαρμογής.

3.3. Προτείνεται να συσταθεί κοινοτικό εργαστήριο αναφοράς που θα έχει ως καθήκον τη διεξαγωγή δοκιμών και την επικύρωση των προτεινόμενων μεθόδων δειγματοληψίας και ανίχνευσης, ώστε να εξασφαλιστεί μια εναρμονισμένη προσέγγιση ελέγχου σε όλη την Κοινότητα.

3.4. Τα κράτη μέλη πρέπει να θεσπίσουν αποτελεσματικές κυρώσεις για παραβάσεις των διατάξεων του παρόντος κανονισμού (άρθρο 44).

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1. Το αντικείμενο της υπό εξέταση γνωμοδότηση για την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τα γενετικώς τροποποιημένα τρόφιμα και τις γενετικώς τροποποιημένες ζωοτροφές, πρέπει να τοποθετηθεί στο ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο. Το ακολουθούμενο στην πράξη δικαιοστάσιο όσον αφορά την καλλιέργεια γενετικά τροποποιημένων φυτών αναμένεται να λήξει. Η ευρωπαϊκή γεωργία βρίσκεται ενώπιον μιας νέας εποχής, ενώπιον της ευρείας χρήσης γενετικά τροποποιημένων προϊόντων.

4.2. Η ΕΟΚΕ θεωρεί μεγάλο μειονέκτημα το γεγονός ότι το διάστημα που ισχύει το δικαιοστάσιο δεν χρησιμοποιείται για μια δομημένη, ευρεία, κοινωνική συζήτηση για τα υπέρ και τα κατά της χρήσης της γενετικής μηχανικής στη γεωργία.

4.3. Στην κοινωνία επικρατούν πολύ διαφορετικές απόψεις όσον αφορά τη γενετική μηχανική. Ωστόσο, πρέπει να διαπιστωθεί ότι εν τω μεταξύ τα επιχειρήματα διαφέρουν κατά πολύ. Υπάρχει ο σαφής διαχωρισμός μεταξύ της «κόκκινης γενετικής μηχανικής» (δηλαδή της χρήσης γενετικά τροποποιημένων προϊόντων στην ιατρική) και της «πράσινης γενετικής μηχανικής» (δηλαδή της χρήσης γενετικά τροποποιημένων προϊόντων στη γεωργία και τα τρόφιμα).

4.4. Όσον αφορά την «πράσινη γενετική μηχανική», υφίστανται δύο διαφορετικές θέσεις: η πρώτη είναι υπέρ της χρήσης γενετικά τροποποιημένων οργανισμών τόσο στο έδαφος (δηλαδή εκτός κλειστών συστημάτων) όσο και της χρήσης τους από ανθρώπους ή

ζώα. Η δεύτερη θέση είναι υπέρ της χρήσης σε κλειστά συστήματα γενετικά μεταλλαγμένων ενζύμων, βιταμινών, προσθετικών κ.λπ. για την μεταποίηση γεωργικών προϊόντων. Η ΕΟΚΕ θεωρεί σημαντικό να αποδεχθεί η Επιτροπή αυτή τη διαφοροποίηση.

4.5. Ακόμη, με βάση την πρόσφατη έκθεση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος σχετικά με τη γονιδιακή ροή των γενετικά τροποποιημένων φυτών⁽¹⁾, πρέπει να ληφθεί υπόψη η επιθυμία των καταναλωτών, να παρέχονται δηλαδή σαφείς πληροφορίες τόσο για τα προϊόντα όσο και για την αλυσίδα παραγωγής.

4.6. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή επικροτεί την πρωτοβουλία της Επιτροπής να συνδυάσει την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ανιχνευσιμότητα και την επισήμανση των γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών και την ανιχνευσιμότητα των ειδών ανθρώπινης ή ζωικής διατροφής που προέρχονται από γενετικώς τροποποιημένους οργανισμούς και τροποποιεί την οδηγία 2001/18/ΕΚ⁽²⁾ και την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τα γενετικώς τροποποιημένα τρόφιμα και τις γενετικώς τροποποιημένες ζωοτροφές. Η ΕΟΚΕ επικροτεί ιδιαίτερα την διαδικασία «αντιμετώπισης κατά περίπτωση», η οποία θα πρέπει να ενισχύσει τόσο την ασφάλεια όσο και την εμπιστοσύνη των καταναλωτών. Η ΕΟΚΕ αποδέχεται ότι η τρέχουσα κοινοτική νομοθεσία σχετικά με τους γενετικώς τροποποιημένους οργανισμούς πρέπει να επεκταθεί ώστε να καλύπτει τις ζωοτροφές και την ανάγκη ειδικής αξιολόγησης της γενετικής τροποποίησης ως προς τις ουσίες όπως είναι οι πρόσθετες ύλες των τροφίμων, οι αρωματικές ή οι πρόσθετες ύλες στις ζωοτροφές, όταν αυτές έχουν παραχθεί από γενετικώς τροποποιημένους οργανισμούς. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για το γεγονός ότι οι δύο υπό εξέταση προτάσεις κανονισμού αφορούν μόνο τα προϊόντα που έχουν παραχθεί από έναν ΓΤΟ, αλλά όχι τα προϊόντα που έχουν παραχθεί με έναν ΓΤΟ, εξαιρώντας με τον τρόπο αυτό από το πεδίο εφαρμογής ορισμένα σημαντικά τμήματα της τροφικής αλυσίδας. Επίσης, καλεί την Επιτροπή να υποστηρίξει εκστρατείες για την ενημέρωση των καταναλωτών ως προς τα πιθανά κινδύνους που συνδέονται με τους ΓΤΟ, προκειμένου να μπορεί το κοινό να επιλέγει συνειδητά.

4.6.1. Η ΕΟΚΕ παρατηρεί ότι ορισμένα τμήματα της πρότασης είναι υπερβολικά ασαφή και μπορεί να οδηγήσουν σε διαμετρικά αντίθετες ερμηνείες, όπως συμβαίνει με τα κείμενα της αιτιολογικής σκέψης 15 και των άρθρων 3 και 16. Για το λόγο αυτό υποδεικνύει στην Επιτροπή να μεριμνήσει προκειμένου να αποσαφηνιστούν και να απλοποιηθούν έννοιες όπως αυτές που περιέχονται στα σημεία 3 και 6 του άρθρου 2.

(1) Γενετικά τροποποιημένοι οργανισμοί (ΓΤΟ): Η σημασία της γονιδιακής ροής μέσω της μετακίνησης της γύρης, Περιβαλλοντική έκθεση αριθ. 28 του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος.

(2) Βλέπε γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ανιχνευσιμότητα και την επισήμανση των γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών καθώς και την ανιχνευσιμότητα τροφίμων και ζωοτροφών που παράγονται από γενετικώς τροποποιημένους οργανισμούς και για την τροποποίηση της οδηγίας 2001/18/ΕΚ», που υιοθετήθηκε στις 21 Μαρτίου 2002.

4.7. Η πρόταση της Επιτροπής για τους γενετικώς τροποποιημένους οργανισμούς υποβάλλεται σε μια περίοδο που έχει υπονομευθεί η εμπιστοσύνη των καταναλωτών στην ασφάλεια των τροφίμων μετά από μια σειρά προβλημάτων. Τα αναπόφευκτα συναισθήματα αβεβαιότητας σχετικά με νέα και άγνωστα προϊόντα γίνονται αντικείμενα εκμετάλλευσης και μεγεθύνονται από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Τούτο έχει ως αποτέλεσμα να δημιουργούνται αμφιβολίες σχετικά με την αξιοπιστία των ελέγχων ασφαλείας που διενεργούνται για την προστασία της ανθρώπινης υγείας. Επιπλέον, παρατηρείται αύξηση της δυσπιστίας από πλευράς κυβερνητικών υπηρεσιών, πολιτικών, δημοσιογράφων — ακόμη και επιστημόνων. Ένας από τους λόγους είναι και η υποτονική αντίδραση κατά την κρίση της ΣΕΒ. Συνεπώς, η σαφής, κατανοητή, ακριβής και περιεκτική αναγνώριση και επισήμανση αποτελεί ουσιαστική προϋπόθεση για την άρση των αμφιβολιών αυτών. Τα δεδομένα του ευρωβαρομέτρου προσφέρουν πληθώρα πειστηρίων ότι οι καταναλωτές θα είναι σε θέση να αναγνωρίζουν εύκολα τα τρόφιμα τα οποία έχουν υποστεί γενετική τροποποίηση και μάλιστα τα τρόφιμα που παράγονται από γενετικά τροποποιημένες πρώτες ύλες. Μόνο μέσω της επισήμανσης μπορεί να διασφαλιστεί το δικαίωμα ελεύθερης επιλογής των καταναλωτών.

4.8. Το σκεπτικό, στην πρόταση της Επιτροπής, για την επισήμανση τροφίμων ή ζωοτροφών που δεν περιέχουν γενετικώς τροποποιημένες ύλες αλλά έχουν παραχθεί από ΓΤΟ πρέπει να αποσαφηνιστεί καλύτερα. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι τα προϊόντα αυτά θα έχουν ήδη υποβληθεί σε ενδελεχείς ελέγχους ασφαλείας όσον αφορά την ανθρώπινη υγεία (συμπεριλαμβανομένου του αλλεργιογόνου δυναμικού). Εάν στόχος της επισήμανσης αυτών των προϊόντων είναι η πληροφόρηση του καταναλωτή για αυτά, ενώ δεν περιέχουν γενετικώς τροποποιημένους οργανισμούς, προέρχονται όμως αρχικώς από γενετικώς τροποποιημένες καλλιέργειες, με αποτέλεσμα να δίδεται στον καταναλωτή μεγαλύτερη δυνατότητα επιλογής, τότε αυτό θα πρέπει να αναφερθεί ρητώς. Η ΕΟΚΕ θεωρεί το γεγονός αυτό σημαντική πρόοδο. Δεν θα μπορέσει, ωστόσο, να καταστεί σαφές στον καταναλωτή για πιο λόγο, για παράδειγμα, τα ραφινάρισμα έλαια που προέρχονται από γενετικώς τροποποιημένες καλλιέργειες χρήζουν επισήμανσης (ακόμη κι αν η τροποποιημένη γενετική ακολουθία δεν είναι ανιχνεύσιμη), ενώ για τα ζωικά προϊόντα που προέρχονται από ζώα στα οποία έχουν χορηγηθεί γενετικώς τροποποιημένες ζωοτροφές κάτι τέτοιο δεν κρίνεται απαραίτητο. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι, για να εξασφαλιστεί πλήρως η ελευθερία επιλογής από την πλευρά του καταναλωτή, είναι απαραίτητο να διευκρινιστεί όσο το δυνατό σαφέστερα το καθεστώς επισήμανσης των προϊόντων ΓΤΟ, συμπεριλαμβανομένων των τροφίμων και ζωοτροφών που παράγονται από φυτικά ΓΤ ή των προϊόντων που παράγονται με τη χρήση ενός ΓΤΟ, που περιλαμβάνει ή λιγότερες πρωτεΐνες ή γενετικό υλικό που μπορεί να ανιχνευθεί με τις αναλύσεις.

4.9. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να επανεξετάσει την αιτιολογική έκθεση της εν λόγω πρότασης. Το ζήτημα της χρήσης γενετικής μηχανικής κυριαρχείται από τη σκέψη ότι θα επιτραπούν και θα χρησιμοποιούνται μόνο τα προϊόντα που δεν βλάπτουν με οποιοδήποτε τρόπο, ούτε το περιβάλλον, ούτε την ανθρώπινη υγεία. Στην περίπτωση αυτή, ο καταναλωτής θα μπορεί να «εμπιστεύεται τυφλά» όλα τα προϊόντα. Ωστόσο, η Επιτροπή επιθυμεί να ενημερώσει τον καταναλωτή, ώστε τούτος να μπορέσει να αποφασίσει ελεύθερα. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την έντονη ικανοποίησή της για αυτό. Εάν αποκλεισθούν από την ρύθμιση για την

επισήμανση π.χ. τα προϊόντα που προέρχονται από ζώα που τρέφονται με γενετικά τροποποιημένες ζωοτροφές, θα αφαιρεθεί από τον καταναλωτή η ελευθερία επιλογής για το σύνολο της τροφικής αλυσίδας από «ζωικά προϊόντα» και δεν θα μπορεί να διαπιστωθεί εάν κατά την παραγωγή ενός προϊόντος χρησιμοποιήθηκε ή όχι η γενετική μηχανική.

4.10. Τα τρόφιμα και οι ζωοτροφές που προέρχονται από ΓΤ ύλες αλλά δεν περιέχουν μεταλλαγμένες ύλες (δηλαδή DNA ή/και πρωτεΐνη) μπορεί να ενθαρρύνουν τις παράνομες πρακτικές και την απάτη. Η ΕΟΚΕ ανησυχεί διότι τα έγγραφα αυθεντικότητας μπορεί να μην επαρκούν για την αποφυγή της απάτης. Ορισμένα προϊόντα που προέρχονται από ΓΤ καλλιέργειες, όπως τα ραφινάρισμα έλαια, θα έχουν πανομοιότυπη σύνθεση με μη ΓΤ προϊόντα. Οι διαδικασίες επισήμανσης και ανίχνευσης που προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό δεν αποσαφηνίζουν τον τρόπο με τον οποίο πρόκειται να αντιμετωπιστεί κατά την εκτέλεση το πρόβλημα της απάτης. Η ΕΟΚΕ κρίνει σκόπιμο, προκειμένου να επιλυθούν τα προβλήματα αυτά και να ελεγχεται με ασφάλεια το σύνολο της τροφικής αλυσίδας των προϊόντων ΓΤ, να καθοριστεί ένα αποτελεσματικότερο σύστημα ανιχνευσιμότητας.

4.10.1. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι η πρόταση κανονισμού θα ισχύει και για τις εισαγωγές από τρίτες χώρες. Πρέπει να ληφθούν αποτελεσματικά μέτρα για να διασφαλίζεται ότι τα εισαγόμενα προϊόντα πληρούν τα ίδια κριτήρια. Προκειμένου να διασφαλιστεί ο θεμιτός ανταγωνισμός μεταξύ της ΕΕ και τρίτων χωρών, πρέπει να υπάρξει αξιόπιστος έλεγχος και αξιόπιστο σύστημα επισήμανσης, κυρίως όσον αφορά τα εισαγόμενα προϊόντα. Η ΕΟΚΕ κρίνει σκόπιμο τον καθορισμό ενός κανονιστικού πλαισίου για τις τυχαίες μολύνσεις που είναι κάτω από τα όρια που έχουν οριστεί για τα προϊόντα ΓΤ που επιτρέπονται στις διάφορες τρίτες χώρες αλλά απαγορεύονται στην ΕΕ.

4.11. Εκφράστηκαν ανησυχίες ότι ο προτεινόμενος κανονισμός θα οδηγήσει σε αύξηση των δαπανών για τον καταναλωτή. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι νέες απαιτήσεις επισήμανσης θα προκαλέσουν αύξηση του κόστους του τελικού προϊόντος και ότι τα οφέλη που θα αποφέρει στους καταναλωτές βρίσκουν υποστήριξη από το ευρύ κοινό, όπως αποδεικνύεται για παράδειγμα από έρευνα του ευρωβαρομέτρου ⁽¹⁾ που πραγματοποιήθηκε το 2001. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή να προβεί σε αξιολόγηση των ρυθμιστικών επιπτώσεων, προκειμένου να διαπιστωθεί το κόστος της ανιχνευσιμότητας, του διαχωρισμού και της επισήμανσης.

⁽¹⁾ Ευρωβαρόμετρο 55.2 «Ευρωπαίοι, επιστήμη και τεχνολογία», Δεκέμβριος 2001, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΓΔ Έρευνα.

4.12. Η ΕΟΚΕ θεωρεί σημαντικό έλλειμμα να χορηγούνται άδειες για γενετικά τροποποιημένα φυτά χωρίς να έχει προβλεφθεί σαφής ρύθμιση περί ευθύνης. Είναι ήδη προφανές ότι θα υπάρξουν δικαστικές προσφυγές. Η μετακίνηση γενετικά τροποποιημένης γύρης για παράδειγμα σε οικολογική καλλιέργεια βάσει του κανονισμού ΕΚ για την βιολογική γεωργία, θα οδηγήσει τον πληγέντα γεωργό να μην μπορεί πλέον να πωλεί τα προϊόντα του ως «βιολογικά» διότι τούτα θα περιέχουν τα (μετακινηθέντα) γενετικά τροποποιημένα συστατικά. Συνεπώς, είναι σαφές ότι προκαλείται έτσι οικονομική ζημία για την αποζημίωση της οποίας κανείς δεν θα είναι υπεύθυνος χωρίς σαφή προσδιορισμό της ευθύνης. Η ΕΟΚΕ θεωρεί απαράδεκτο το γεγονός ότι δεν θεσπίζεται σαφής ρύθμιση για το θέμα της υπαιτιότητας.

5. Ειδικές παρατηρήσεις

5.1. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει την ανάγκη θέσπισης εύλογων κατωφλίων για το ποσοστό ελάχιστων ιχνών τυχαίων γενετικών τροποποιημένων υλικών σε συμβατικά τρόφιμα (δηλαδή μη γενετικώς τροποποιημένα). Επιπλέον, αποδέχεται ότι το όριο του 1 % συμβαδίζει επί του παρόντος τόσο με το όριο για άλλες ουσίες όσο και με το τι είναι τεχνικώς επιτεύξιμο (άρθρο 5 και άρθρο 18). Ωστόσο, η κατάσταση πρέπει να αξιολογείται διαρκώς δεδομένου ότι οι μέθοδοι ανίχνευσης εξελίσσονται, έτσι ώστε τα όρια που τίθενται να είναι κοντά στο κατώφλι ανιχνευσιμότητας.

5.2. Όσον αφορά τον καθορισμό και την εισαγωγή των ορίων μόλυνσης για τα τρόφιμα και τις ζωοτροφές, η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητο να προσδιοριστεί και να αναγνωριστεί σε κοινοτικό και σε διεθνές επίπεδο μία μέθοδος ανάλυσης ως πλαίσιο αναφοράς. Συνεπώς, επικροτεί την πρόταση της Επιτροπής για τη σύσταση κεντρικού εργαστηρίου αναφοράς που θα έχει ως καθήκον τη διεξαγωγή δοκιμών και την επικύρωση των προτεινόμενων μεθόδων δειγματοληψίας και ανίχνευσης. Εκτιμά ότι η ουσιαστική υλοποίηση και διαχείριση της προτεινόμενης επισήμανσης και ανιχνευσιμότητας των γενετικώς τροποποιημένων τροφίμων εξαρτάται από την αποτελεσματική και εναρμονισμένη προσέγγιση σε όλη την Κοινότητα (άρθρο 33).

6. Συμπεράσματα

6.1. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή επικροτεί την πρωτοβουλία της Επιτροπής να αποσαφηνίσει και να επεκτείνει το τρέχον κανονιστικό πλαίσιο. Γενετικώς τροποποιημένα τρόφιμα παράγονται εκτεταμένα σε πολλές χώρες του κόσμου και ιδιαίτερα στις ΗΠΑ, την Κίνα, και την Αργεντινή. Στην Ευρώπη, όπου ισχύει απαγόρευση για τη διοχέτευση στην αγορά νέων ΓΤΟ, η πλειονότητα του πληθυσμού αποφεύγει τα γενετικώς τροποποιημένα τρόφιμα. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι ο κύριος στόχος της πρότασης είναι η προστασία της ζωής και της υγείας του ανθρώπου και της υγείας και της καλής διαβίωσης των ζώων καθώς και των συμφερόντων των καταναλωτών (άρθρο 1). Ωστόσο, η πρόταση ασχολείται με την έγκριση της χρήσης και της

κατανάλωσης, καθώς και με την επισήμανση προϊόντων που έχουν ήδη αξιολογηθεί σχολαστικά όσον αφορά τους κινδύνους για την υγεία και τους περιβαλλοντικούς κινδύνους. Οι νέοι κανονισμοί θα βελτιώσουν την διαφάνεια προάγοντας την επισήμανση των γενετικώς τροποποιημένων τροφίμων στην τροφική αλυσίδα και θα ενισχύσουν την εμπιστοσύνη των καταναλωτών. Η επέκταση των ρυθμιστικών ελέγχων επικροτείται ιδιαίτερα.

6.2. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι η επισήμανση ΓΤ προϊόντων θα πρέπει να επεκταθεί σε όλα τα τρόφιμα και τις ζωοτροφές που έχουν παραχθεί με ΓΤΟ, δηλαδή τα προϊόντα που έχουν παραχθεί με ΓΤ συστατικά, όπως ένζυμα, καθώς και τα μη ΓΤ ένζυμα που έχουν παραχθεί από ΓΤ μικροοργανισμούς. Η επέκταση αυτή θα επιτρέψει στους καταναλωτές να έχουν πλήρη επίγνωση της εφαρμογής της γενετικής μηχανικής στην αλυσίδα παραγωγής τροφίμων και να κάνουν περισσότερο συνειδητές επιλογές.

6.3. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την πρόταση για την επισήμανση ως ΓΤ των τροφίμων και ζωοτροφών που περιλαμβάνουν κατά τύχη ΓΤ υλικά σε ποσοστό 1 % ή περισσότερο. Συνιστά δε να αναπτυχθεί μια σειρά προτύπων που θα ισχύουν για τα εισαγόμενα ΓΤ προϊόντα που είναι εγκεκριμένα στη χώρα από την οποία προέρχονται αλλά όχι στην ΕΕ. Επιπλέον, θεωρεί ότι τα προϊόντα που κατά την διαδικασία παραγωγής τους στη συνολική διατροφική αλυσίδα δεν υπερβαίνουν το ποσοστό 1 % περιεκτικότητας σε ΓΤΟ, θα θεωρούνται στο μέλλον από τους καταναλωτές ως «προϊόντα ποιότητας», όπως ισχύει για συγκεκριμένα τοπικά προϊόντα, αυγά από όρνιθες ελεύθερης βοσκής ή βιολογικά προϊόντα.

6.4. Η ΕΟΚΕ συνιστά, επίσης, να καταστεί σαφές το σκεπτικό για την επισήμανση τροφίμων που προέρχονται από γενετικώς τροποποιημένα προϊόντα αλλά δεν περιέχουν γενετικώς τροποποιημένες ύλες. Εάν ο κύριος λόγος επισήμανσης αυτών των τροφίμων είναι να προαχθεί η αποδοχή από την κοινωνία και την πολιτική τροφίμων που προέρχονται από γενετικώς τροποποιημένους οργανισμούς, αυτό θα πρέπει να αναφέρεται ρητώς. Η θέσπιση της επισήμανσης μπορεί να ενισχυθεί με μια παράλληλη πρωτοβουλία για να εξηγηθεί στους καταναλωτές η διάκριση μεταξύ τροφίμων που έχουν παραχθεί «με» γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς και τροφίμων που έχουν παραχθεί «από» γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς.

6.5. Η ΕΟΚΕ προτείνει να αξιολογηθεί κατά πόσο το προτεινόμενο σύστημα είναι εύαλωτο στις απάτες καθώς και το ευρύτερο ζήτημα που τίθεται σχετικά με την εφαρμογή του. Αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία για την πρόταση επισήμανσης των τροφίμων που προέρχονται από γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς αλλά δεν περιέχουν σε ανιχνεύσιμο βαθμό DNA ή πρωτεΐνες.

6.5.1. Οι καταναλωτές έχουν το δικαίωμα, και απαιτούν, να είναι κάθε φορά πιο αυστηροί οι κανόνες ασφάλειας των τροφίμων στη τροφική αλυσίδα. Για να υπάρξει απάντηση στην πρόκληση της καταναλωτικής ζήτησης, η ΕΟΚΕ κρίνει ότι πρέπει να αναγνωρισθεί ο ρόλος που διαδραματίζει η ευρωπαϊκή βιομηχανία εξασφαλίζοντας τη διάθεση στην αγορά προϊόντων που είναι ασφαλή και υψηλής ποιότητας και προάγοντας την έρευνα και την

εφαρμογή κατάλληλων μεθόδων. Οι ευρωπαϊκές βιομηχανίες, που υπόκεινται σε αυστηρούς ελέγχους, πρέπει να διευκολύνουν την αντικειμενική και πλήρη ενημέρωση των ενδιαφερόμενων, προκειμένου να συνεκτιμηθούν οι κίνδυνοι και τα οφέλη που συνεπάγεται η χρήση ΓΤΟ, και μπορούν να προσφέρουν στους καταναλωτές την καλύτερη δυνατή επιλογή.

Βρυξέλλες, 30 Μαΐου 2002.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Οι ακόλουθες τροπολογίες, οι οποίες έλαβαν περισσότερο από το ένα τέταρτο των εκπεφρασμένων ψήφων, απορρίφθηκαν κατά τη συζήτηση:

Σημείο 4.6

Να διαγραφεί το ακόλουθο κείμενο:

«Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για το γεγονός ότι οι δύο υπό εξέταση προτάσεις κανονισμού αφορούν μόνο τα προϊόντα που έχουν παραχθεί από ΓΤΟ, αλλά όχι τα προϊόντα που έχουν παραχθεί με έναν ΓΤΟ, εξαιρώντας με τον τρόπο αυτό από το πεδίο εφαρμογής ορισμένα σημαντικά τμήματα της τροφικής αλυσίδας.»

Αιτιολογία:

Εάν πρέπει να επισημανθούν προϊόντα τα οποία δεν περιέχουν ανιχνεύσιμους ΓΤΟ, υπάρχει κίνδυνος απάτης. Επιπλέον, αυτό θα ισοδυναμούσε με τον υπαινιγμό ότι υπάρχει διαφορά όσον αφορά την ασφάλεια σε σχέση με άλλα ταυτόσημα προϊόντα, πράγμα το οποίο δεν αληθεύει.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 46, ψήφοι κατά: 55, αποχές: 1.

Σημείο 4.8

Να διαγραφεί το ακόλουθο κείμενο:

«Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι, για να διασφαλιστεί πλήρως η ελευθερία επιλογής του καταναλωτή, είναι απαραίτητο να διευκρινιστούν όσο το δυνατό σαφέστερα οι κανόνες επισημάνσης των ΓΤ προϊόντων, συμπεριλαμβανομένων των τροφίμων και ζωοτροφών που παράγονται από ΓΤ καλλιέργειες ή προϊόντα που παράγονται με τη χρήση ενός ΓΤΟ, ανεξάρτητα από το εάν περιέχουν πρωτεΐνες ή γενετικό υλικό που μπορεί να ανιχνευθεί με ανάλυση.»

Αιτιολογία:

Εάν πρέπει να επισημανθούν προϊόντα τα οποία δεν περιέχουν ανιχνεύσιμους ΓΤΟ, υπάρχει κίνδυνος απάτης. Επιπλέον, αυτό θα ισοδυναμούσε με τον υπαινιγμό ότι υπάρχει διαφορά όσον αφορά την ασφάλεια σε σχέση με άλλα ταυτόσημα προϊόντα, πράγμα το οποίο δεν αληθεύει.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 42, ψήφοι κατά: 54, αποχές: 1.

Σημείο 4.9

Να διαγραφεί το ακόλουθο κείμενο:

«Στην περίπτωση αυτή, ο καταναλωτής θα μπορεί να “εμπιστεύεται τυφλά” όλα τα προϊόντα. Ωστόσο, η Επιτροπή επιθυμεί να ενημερώσει τον καταναλωτή, ώστε αυτός να μπορεί να αποφασίσει ελεύθερα. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την έντονη ικανοποίησή της γι’ αυτό. Εάν αποκλεισθούν από την ρύθμιση για την επισήμανση, π.χ., τα προϊόντα που προέρχονται από ζώα που τρέφονται με γενετικά τροποποιημένες ζωοτροφές, θα αφαιρεθεί από τον καταναλωτή η ελευθερία επιλογής για το σύνολο της τροφικής αλυσίδας από “ζωικά προϊόντα” και δεν θα μπορεί να διαπιστωθεί εάν κατά την παραγωγή ενός προϊόντος χρησιμοποιήθηκε ή όχι η γενετική μηχανική.»

Αιτιολογία:

Κακώς γίνεται και πάλι παραπομπή στην ασφάλεια των τροφίμων. Επιπλέον, γίνεται έκκληση για την επισήμανση και άλλων προϊόντων τα οποία σύμφωνα με τις αναλύσεις δεν περιέχουν ΓΤΟ. Αυτό οδηγεί σε αύξηση του κόστους, διευκολύνει την απάτη και δίνει αφορμή για στρέβλωση του ανταγωνισμού, επειδή δεν είναι δυνατό να υπάρξει αποτελεσματικός έλεγχος στην περίπτωση των εισαγωγών.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 43, ψήφοι κατά: 58, αποχές: 1.

Σημείο 5.1

Η πρόταση «Ωστόσο ... ανιχνευσιμότητα» αντικαθίσταται ως εξής:

«Η ΟΚΕ προτείνει το όριο του 1 % αναθεωρηθεί προς τα κάτω και ενδεχομένως να διαμορφωθεί ένα νέο κατώτατο όριο το οποίο να διασφαλίζει ότι είναι δυνατή η καλλιέργεια προϊόντων χωρίς ΓΤΟ σύμφωνα με τις ισχύουσες γεωργικές πρακτικές χωρίς μέτρα τα οποία οδηγούν στην αύξηση του κόστους.»

Αιτιολογία:

Είναι εσφαλμένος ο υπαινιγμός ότι οι ΓΤΟ είναι επικίνδυνες ουσίες αν και οφείλουν να ανταποκρίνονται σε όλες τις προϋποθέσεις ασφαλείας. Πρέπει να γίνει σαφές ότι ένα όριο κατώτερο του 1 % θα καταστήσει αδύνατη την παραγωγή προϊόντων χωρίς ΓΤΟ χωρίς αισθητή αύξηση του κόστους.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 36, ψήφοι κατά: 54, αποχές: 6.

Σημείο 6.2.

Να διαγραφεί.

Αιτιολογία:

Παρόμοια διεύρυνση της επισήμανσης είναι εντελώς άσκοπη επειδή οι ΓΤΟ δεν μπορούν να ανιχνευθούν με κανένα τρόπο. Αυτό θα αυξήσει μόνο τις πιθανότητες. Επίσης, παρόμοια επισήμανση δεν είναι σύμφωνη με τους κανόνες του ΠΟΕ.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 41, ψήφοι κατά: 57, αποχές: 1.

Σημείο 6

Να προστεθεί νέο σημείο 6:

«Οι παραγωγοί προϊόντων χωρίς ΓΤΟ της ΕΕ δεν πρέπει να επιβαρυνθούν ως συνέπεια της ρύθμισης περί επισήμανσης και καλλιέργειας ΓΤ προϊόντων. Αυτό σημαίνει ότι το όριο επισήμανσης πρέπει να είναι επαρκώς υψηλό ώστε υπό ομαλές συνθήκες παραγωγής να μην χρειάζεται κανένα ειδικό μέτρο προκειμένου να μην υπερβληθεί το όριο της επισήμανσης.»

Αιτιολογία:

Το συμπέρασμα πρέπει να συνδεθεί με το γεγονός ότι η καλλιέργεια προϊόντων χωρίς ΓΤΟ απειλείται από την καλλιέργεια των τελευταίων. Αφενός, ίσως χρειασθούν μέτρα με συνέπεια ύψωση της τιμής και, αφετέρου, υπάρχει κίνδυνος μείωσης της εσοδείας εάν ένα προϊόν πρέπει να επισημανθεί ως αποτέλεσμα νόθευσης από καλλιέργειες ΓΤ προϊόντων. Τούτο μπορεί να συμβεί εάν ένα βιολογικό προϊόν δεν μπορεί πλέον να πωληθεί ως τοιούτο λόγω υπέρβασης του ορίου της επισήμανσης. Ανάλογα με την κατάσταση που επικρατεί στην αγορά, μπορεί να μειωθεί η παραγωγή βιολογικών προϊόντων που δεν περιέχουν ΓΤΟ.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 38, ψήφοι κατά: 54, αποχές: 3.
